

ABC-UL GARANTĂRII

Sisteme de garantare-contragarantare și riscuri

Angela Dumitrescu,
Director Direcția Juridică, FRC

Într-o primă încercare de clasificare pe baze teoretice fundamentale a sistemelor de garantare din Europa, în care au fost utilizate circa 60 de criterii pentru stabilirea caracteristicilor acestora din diferite țări, se formulează următoarele concluzii: ● Sistemele de garantare majoritar publice și cele de garantare mutuală au foarte multe caracteristici comune cu sistemul bancar. Aplică reglementări specifice instituțiilor bancare, cu scopul de evaluare a riscului și constituire de provizioane specifice; ● Sistemele de garantare majoritar publice sunt controlate ușor mai strict de către organismele abilitate; ● Sistemul de garantare mutual și societățile private de garantare au garanții mai bine certificate și cuantificate; ● În sistemul de garantare mutual, beneficiarii participă mai mult în luarea deciziilor; ● În sistemele de garantare mutuală și cele private, garanțiile sunt mai multe și prezintă caracteristici comune; ● În sistemul de garantare mutual, cererea de plată a garanției are loc adesea la cererea entității financiare și nu urmărește o executare „ad literam” a contractului de garantare; ● În sistemele de garantare majoritar publice plata garanției poate avea loc cu dificultate, în timp ce în sistemele mutuale plata se face mai prompt (deși nu există o regulă); ● Costul garanțiilor în sistemele de garantare mutuală este mult mai diversificat și ascunde diferite costuri adiacente; ● Sistemele de garantare privată și cele mutuale obțin condiții financiare mai avantajoase și dobânzi mai scăzute pentru beneficiarii garanțiilor; ● În timp ce în sistemele de garantare majoritar publice,

fondurile bugetare participă determinant în garantare, în sistemul privat și cel mutual, contribuția vine în principal de la sectorul de afaceri; ● În sistemul de garantare privat și cel mutual, procentul de garantare este mai ridicat; ● Costurile garanției sunt mai scăzute în sistemul mutual și mai mari în sistemele private de garantare; ● Durata medie de garantare este asemănătoare indiferent de sistemul de garantare; ● Media garanțiilor emise de sistemele majoritar publice este dublă față de cea a sistemelor private de garantare (fonduri mutuale + societăți comerciale); ● Numărul de beneficiari și portofoliul mediu de garanții este dublu în cazul fondurilor mutuale față de sistemele de garantare majoritar private.

Din perspectiva naturii angajamentului asumat, garanțiile și contragaranțiile pot aparține următoarelor două tipologii: ■ garanție personală, cea mai frecvent folosită, constând în angajamentul personal al garantului/contragarantului de a acoperi o parte a pierderii suferite de împrumutător din fondurile sale proprii disponibile, fără însă a afecta pentru aceasta un anumit activ; în acest caz, pentru a li se recunoaște efectul diminuator de risc de credit pentru bănci, Regulile Basel II impun ca angajamentul să fie expres, necondiționat și irevocabil; de asemenea, este de remarcat că acest tip de angajament produce un important efect multiplicator, astfel încât, cu resurse limitate poate fi sprijinit un număr mare de întreprinderi mici și mijlocii. ■ garanție reală, mai puțin uzitată, care constă în indisponibilizarea unei sume de bani într-un cont al împrumutătorului, în vederea garantării unui anumit portofoliu de credite care vor fi acordate IMM-urilor; în schimbul acestui depozit efectuat de garant, împrumutătorul se poate angaja să practice un nivel mai redus al dobânzii pentru creditele acordate astfel.

Din punctul de vedere al împărțirii riscurilor, există două tipuri principale de garanții:

a) garanții de tip loss sharing: ● garantul suportă o parte a pierderii finale, după exe-

cutarea celorlalte garanții constituite de debitor; ● garanțiile constituite de debitor profită ambelor părți, împrumutător și garant, care acționează ca parteneri; ● părțile pot negocia, pe baza unei estimări a pierderii finale viitoare, ca garantul să plătească o primă tranșă din garanția datorată (provisional amount – n.n.), iar la momentul determinării pierderii finale, acest provizion să fie ajustat printr-un vărsământ compensatoriu (într-un sens sau altul); ● probabilitatea apariției defaultului interesează în același mod ambele părți, deoarece amândouă știu că sunt beneficiare ale recuperării.

b) garanția de tip joint and several: ● garantul plătește, într-un anumit procent de garantare, o parte a creditului restant, așa cum este acesta determinat la momentul apariției defaultului; ● împrumutătorul profită singur de executarea celorlalte garanții constituite de debitor, în timp ce garantul conduce propria sa acțiune de recuperare, destinată să-i limiteze pierderile; ● împrumutătorul este tentat să nu constituie garanții suplimentare decât pentru partea de risc neacoperită de garant, ceea ce conduce la o dezechilibrare a asumării riscurilor în detrimentul garantului, situație care nu corespunde unui adevărat parteneriat între cele două părți; ● garantul va încerca să-și limiteze propria pierdere prin garanții pe care le solicită împrumutătorului (care vor fi, evident, de o calitate inferioară celor constituite în favoarea băncii), ceea ce face ca asupra împrumutătorului să existe o dublă presiune pentru constituirea de garanții, cu consecințe pe planul sprijinului real oferit IMM; ● la momentul defaultului vor exista două proceduri de recuperare, a împrumutătorului și a garantului, ceea ce este mai costisitor decât în cazul mecanismului în care împrumutătorul efectuează singur procedura de recuperare; ● fiecare parte încearcă să-și facă o opinie asupra probabilității de pierdere și a șanselor de recuperare; informația de risc nu este realmente partajată între împrumutător și garant, astfel încât decizia fiecăreia dintre aceste părți să fie optimizată.